

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2013 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Οι απαντήσεις των θεμάτων είναι ενδεικτικές)

A.¹

Μετάφραση

Στους εμφύλιους πολέμους όλα είναι αξιοθρήνητα, αλλά τίποτα δεν είναι πιο αξιοθρήνητο από την ίδια τη νίκη: αυτή κάνει τους νικητές αγριότερους και πιο αχαλίνωτους (από ό, τι συνήθως), ώστε, ακόμη κι αν δεν είναι τέτοιοι από τη φύση τους, να εξαναγκάζονται από τα πράγματα² να γίνουν. Πράγματι, η έκβαση των εμφύλιων πολέμων είναι πάντα τέτοια, ώστε να γίνονται όχι μόνο όσα θέλει ο νικητής, αλλά (ώστε) ακόμη να κάνει ο νικητής το χατίρι εκείνων, με τη βοήθεια των οποίων κερδήθηκε η νίκη.

Ενεργώντας κάτω από την επιρροή αυτών πολλοί (άλλοι), όχι μόνο αχρείοι αλλά και άπειροι, αν τον είχα τιμωρήσει, θα έλεγαν πως ενέργησα σκληρά και τυραννικά³. Τώρα όμως καταλαβαίνω πως αν αυτός φτάσει στο στρατόπεδο του Μανλίου, όπου κατευθύνεται, δε θα υπάρξει κανείς τόσο ανόητος, που να μη βλέπει πως έγινε συνωμοσία, και κανείς τόσο αχρείος, που να μην το ομολογήσει.

¹ Η μετάφραση αντλήθηκε από το βιβλίο του καθηγητή, σελ. 110 και σελ. 125.

² ή από ανάγκη

³ ή πως αυτό έγινε σκληρά και τυραννικά

B1.

bellis civilibus: **bellum civile**

miserius: **miserrimum**

ipsa: **ipsum**

victores: **victoribus**

ferociore: **feroci**

tales: **talis**

exitus: **exitu**

iis: **earum**

auxilio: **auxilium**

auctoritatem: **auctoritas**

multi: **plus**

hunc: **huic**

castra: **castrorum**

stultum: **stultam**

B2.

reddidit: **reddidisti**

sint: **sunto**

cogantur: **cogeretur**

fiant: **faciendum**

velit: **vult**

obsequatur: **obsequentur**

parta sit: **peperisti**

animadvertissem: **animadversum / animadversu**

dicerent: **dixerint**

intellego: **intellexisse**

pervenerit: **perveniebatis**

intendit: **intende**

videat: **vidissemus**

fateatur: **fatebuntur**

Γ1α.

miserius: κατηγορούμενο στο υποκείμενο *nihil* από το εννοούμενο συνδετικό ρήμα *est*

ferociore: κατηγορούμενο στο αντικείμενο *victores* από το *reddit*

bellorum: γενική υποκειμενική στο *exitus*

iis: αντικείμενο στο ρήμα *obsequatur*

id: υποκείμενο στο παθητικό απαρέμφατο *factum esse* - ετεροπροσωπία

fore: ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρήμα αντίληψης *intellego*, ετεροπροσωπία (το υποκείμενο του *fore* είναι το *neminem*)

coniurationem: υποκείμενο στο παθητικό απαρέμφατο *esse factam* – ετεροπροσωπία

Γ1β.

in bellis civilibus → in bellis, **quae civilia sunt**⁴

Γ1γ.

Cicero scripsit bellorum enim civilium **exitus tales esse** semper, ut non solum ea **fierent**, quae **vellet** victor, sed etiam ut victor **obsequeretur** iis, quorum auxilio victoria **parta esset**.⁵

Γ2α.

«**etiamsi natura tales non sint**»:

⁴ Σελ. 128 σχολικού βιβλίου

⁵ Σελ. 159-160 σχολικού βιβλίου

Δευτερεύουσα **επιρρηματική παραχωρητική** πρόταση. Εκφέρεται με **υποτακτική**, γιατί δηλώνει **υποκειμενική άποψη**, **ενεστώτα**, το *sint*, γιατί εξαρτάται από αρκτικό χρόνο, το *reddit*. Σύμφωνα με την ακολουθία των χρόνων δηλώνει το **σύγχρονο στο παρόν**. Η πρόταση εκφράζει μία υποθετική κατάσταση που, κι αν δεχθούμε ότι αληθεύει, δεν αναιρεί το περιεχόμενο της κύριας πρότασης.⁶

Γ2β.

«**quae velit victor**»:

Δευτερεύουσα **αναφορική προσδιοριστική** πρόταση. Εκφέρεται με **υποτακτική λόγω έλξης** από την υποτακτική της προηγούμενης συμπερασματικής πρότασης (*fiant*), **ενεστώτα**, γιατί εξαρτάται από αρκτικό χρόνο (*fiant*). Σύμφωνα με την ακολουθία των χρόνων δηλώνει το **σύγχρονο στο παρόν**. Ειδικότερα η πρόταση είναι **επιθετική** και προσδιορίζει το *ea* της προηγούμενης πρότασης όπως ένας επιθετικός προσδιορισμός.⁷

Γ2γ.

- **Εντοπισμός υποθετικού λόγου**

si iste in Manliana castra pervenerit, **neminem tam stultum fore** → εξαρτημένος υποθετικός λόγος (εξάρτηση από το *intellego*), δηλ. υποθετικός λόγος στον πλάγιο λόγο.

Ειδικότερα:

Υπόθεση στον πλάγιο λόγο: *si* + υποτακτική παρακειμένου (*si pervenerit*)⁸

Απόδοση στον πλάγιο λόγο: **απαρέμφατο μέλλοντα** (*fore*)⁹

⁶ σελ. 117 σχολικού βιβλίου, σελ. 109, 120 βιβλίο καθηγητή

⁷ Σελ. 128 σχολικού βιβλίου, σελ. 109 βιβλίο καθηγητή

⁸ Η υποτακτική παρακειμένου στον πλάγιο λόγο προέκυψε από οριστική συντελεσμένου μέλλοντα του ευθέος λόγου

- **Τροπή του υποθετικού λόγου σε ανεξάρτητο**

Υπόθεση: **si** iste in Manliana castra **pervenerit** (οριστική συντελεσμένου μέλλοντα)

Απόδοση: **nemo tam stultus erit** (οριστική μέλλοντα)¹⁰

- **Αναγνώριση**

Υποθετικός λόγος της ανοιχτής υπόθεσης, ο οποίος αναφέρεται στο μέλλον.¹¹

- **Τροπή του υποθετικού λόγου σε υπόθεση δυνατή ή πιθανή στο παρόν – μέλλον**

Ευθύς λόγος

Υπόθεση: **si** iste in Manliana castra **perveniat** (si + υποτακτική ενεστώτα)

Απόδοση: **nemo tam stultus sit** (υποτακτική ενεστώτα)

⁹ Το ειδικό απαρέμφατο μέλλοντα στον πλάγιο λόγο προέκυψε από οριστική μέλλοντα του ευθέος λόγου

¹⁰ Σελ. 124 βιβλίο καθηγητή

¹¹ Σελ. 111-112 σχολικού βιβλίου